

ВЪПРОСИ НА АНАЛИЗА НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ В НАУЧНОТО ТВОРЧЕСТВО НА ПРОФЕСОР КОСТА ПЕРГЕЛОВ

Росица Иванова¹
email: RIvanova@unwe.bg

Резюме

Професор Коста Пергелов е виден български учен в областта на счетоводната наука, теорията и практиката на счетоводството. В центъра на своите изследвания проф. Пергелов е поставил теорията на счетоводството като висша форма на конкретно знание, която е подчинена на законите на общественото развитие. Следвайки тази позиция той е подчертал, че не може да се вникне дълбоко в същността на процесите и явленията, които са обект на изследването, ако не се познават общите закони за развитието на природата и обществото. Това е дало основание в своите научни изследвания проф. Пергелов да включи онези постановки на общата теория на познанието, които намират приложение в счетоводната теория и повишават нейната ценност и полезност за управлението на предприятията и икономиката на страната.

В своето научно творчество и изследвания проф. Пергелов е разгледал и редица въпроси на теорията и практиката на анализа на стопанската дейност. Целта на тази статия е именно да се представят разсъжденията и вижданията на проф. Пергелов в тази област от научното познание – анализа на стопанската дейност. Още повече, че те могат да се определят като фундаментални и напълно приложими в съвременните условия на пазарно стопанство.

В статията са систематизирани научни постановки в творчеството на проф. Пергелов по въпросите на анализа на стопанската дейност на предприятията. Обобщени са редица негови мисли и съждения с важно значение за развитието на теорията и практиката на анализа на стопанската дейност, като например относно: същността на анализа на стопанската дейност и неговото информационно осигуряване; използването и ефективността от използването на производствените ресурси на предприятията; себестойността на промишлената продукция и елементите от нейния състав; печалбата; рентабилността; финансовото състояние на предприятията и др.

Ключови думи: Пергелов, творчество, анализ, теория, практика

JEL: M49

¹ Доцент, доктор, катедра „Счетоводство и анализ“, УНСС

Увод

В своето богато научно творчество Коста Пергелов е разгледал редица важни въпроси на анализа на стопанската дейност. Поставените от него различни проблеми както в областта на счетоводството, така и на анализа, и набелязаните пътища за тяхното разрешаване са пътеводна светлина за българските научни работници и специалисти в борбата им за подобряване на теорията и практиката на счетоводството и анализа на стопанската дейност.

Поставените на обсъждане въпроси на теорията и практиката на счетоводството, както и на анализа на стопанската дейност, наследник и продължител на който на съвременния етап е финансово-стопанския анализ, са надхвърлили исторически времето, в което е живял и творил К. Пергелов. Това се дължи на неговия широк мироглед, задълбоченост на научните изследвания, обвързване на счетоводната теория и практика с обективните закони на икономическото развитие и верен поглед за бъдещото развитие на счетоводната теория и практика.

Поставената цел в настоящото изследване е да се представят вижданията на К. Пергелов по въпросите на анализа на стопанската дейност на предприятието. За постигането на тази цел поставените от К. Пергелов въпроси на анализа са систематизирани в следните насоки: 1) информационно осигуряване на анализа на стопанската дейност; 2) анализ на използването и на ефективността от използването на производствените ресурси на предприятието; 3) анализ на себестойността на продукцията; 4) анализ на печалбата на предприятието; 5) анализ на баланса.

По въпроса за информационното осигуряване на анализа на стопанската дейност

Важен въпрос, поставен от Пергелов, е за информационното осигуряване на анализа на стопанската дейност, като той го е обвързал с функциите на счетоводството. Той е посочил, че „посредством богатата икономическа информация, която осигурява счетоводната отчетност, подпомага разширяването и задълбочаването на човешкото знание, неговото прогресивно движение напред“ (1972), както и че счетоводството „придобива качествата на основна, динамично развиваща се информационна система (информацията, създадена от счетоводната система – бел. Р.И.), която позволява да се изучава икономиката, да се установяват действащите в нея фактори и тенденции, да се преодоляват допуснатите слабости и недостатъци и да се издига равнището на стопанско-организаторската работа“ (Пергелов, 1983). Споделяме мисълта на Пергелов (2002), че „целта е да се засили предметно-преобразуващата роля на субекта в областта на информационното осигуря-

ване, финансите, анализа и контрола“, както и че „основно функционално предназначение на счетоводството, като метод на познание и действие, е да осигурява информация за величината, динамиката и структурата на средствата, с които разполага предприятието във възпроизводствения процес и за това доколко ефективно те се използват“ (Пергелов, 2002). Подобни мисли и съждения на Пергелов могат да се проследят и в редица други негови научни публикации. Например той е посочил, че „особено значение придобива необходимостта да се осигурява счетоводна информация за предоставените за стопанисване основни и оборотни фондове, за размера и качеството на произведената и реализираната продукция, за изпълнението на договорите и сметните отношения, както и за формирането на основните синтетични стойностни показатели в стопанските организации (предприятията – бел. Р.И.) и техните поделения“ (Пергелов, 1984), а това „предполага да се осигурява счетоводна информация за размера на индивидуалните разходи, които правят отделните звена в процеса на производството. Тази информация е необходима, за да се следи доколко тези разходи съдействуват на обществено необходимите и следователно осигуряват необходимата рентабилност“ (Пергелов, 1984).

Пергелов (2001) е подчерал, че „следва да се засили ролята и участието на счетоводството при анализиране и прогнозиране на финансовото състояние и рентабилността на предприятието“ като стремежът е „да се създава вярна, точна съвременна и полезна представа (информация – бел. Р.И.) за имущественото и финансово състояние на фирмата и за факторите, които го обуславят, да се установява истинността чрез използване на съответни научно-обосновани и проверени в практиката способи. ... Задачата е да се постигне по-пълно и резултатно участие на счетоводството при анализиране и прогнозиране на финансовото състояние и рентабилността на предприятието“ (Пергелов, 2002). Според Пергелов (1966, с. 5) отчетността е „основен и най-важен източник на икономическа информация“ и тя „трябва да съдействува да се прилагат най-пълно принципите на вътрешната стопанска сметка (характерна за периода след 1965 г. на XX век до промените в страната през 1989 г. – доб. Р.И.), да се контролира и анализира стопанската дейност и по такъв начин да се разкриват и използват най-пълно съществуващите производствени финансови резерви“ (Пергелов, 1966, с. 7). Данните от отчетността се превръщат в „обект на непрестанно наблюдаване, изучаване, анализиране и преценяване“ (Пергелов, 1966, с. 9). „Като източник на данни за състоянието и развитието на отделните предприятия и звена тя (отчетността – бел. Р.И.) позволява да се анализира всестранно дейността им, да се следи техническото равнище на производството и да се контролира използването на материалите, трудовите и финансовите ресурси“ (Пер-

гелов, 1966, с. 16). Отчетността е „главен източник на данни за изучаване икономиката на предприятията, за анализиране на резултатите от тяхната дейност, за установяване на закономерностите и тенденциите в развитието им“ (Пергелов, 1966, с. 20). „Отчетните данни служат главно за анализ на финансовото състояние на предприятието и по-точно за анализ на използването на оборотните му средства, който анализ придобива първостепенно значение“ (Пергелов, 1966, с. 36).

По въпроса за анализа на използването и на ефективността от използването на производствените ресурси на предприятието

За анализа на осигуреността, използването и ефективността от използването на производствените фактори – „трите основни елемента на трудовия процес“ (Пергелов, 1984) е необходима информация. По отношение на средствата на труда Пергелов (1966, с. 47) е написал, че „използването на оръдията на труда (дълготрайните материални активи – бел. Р.И.) може да се характеризира с различни показатели“, като основен показател за това е „най-обобщаващо значение има произведената продукция в ценово изражение на 1000 или на 100 лв. основни средства, на единица оборудване или на един кв.м. производствена площ. По същество този показател отразява ефективността на използването на основните фондове. Той позволява да се определи динамиката на ефективността и да се съпостави с постиженията на другите сродни предприятия. Затова на ръководствата на предприятията и на техните поделения е необходимо да се осигуряват данни за постигнатите резултати по този показател, обобщени в определена отчетна форма“ (Пергелов, 1966, с. 47). По същество Пергелов е дефинирал коефициента на натовареност на дълготрайните материални активи. „За да изпълни докрай своето предназначение, отчетността следва да бъде източник на данни, от които може да се установява какво влияние оказват различните фактори върху използването на оръдията на труда. Това е необходимо, за да се разкриват непрекъснато съществуващите резерви и да се набелязват пътищата, по които ще се подобрява използването на основните фондове“ (Пергелов, 1966, с. 48). Пергелов е разгледал редица показатели за анализ на използването на оборудването, също така е обосновал информационното осигуряване на този анализ като е отбелязал, че е необходима информация за „допуснатите престои на действащото оборудване – по време и причини ... (както и – доб. Р.И.), систематизирани по участници, цехове и групи машини“ (Пергелов, 1966, с. 49). Той е посочил, че „данните за бездействащото оборудване е необходимо също да се систематизира и обобщават“ (Пергелов, 1966, с. 52), като „отчетните данни трябва да се посочват по отделни основни средства и

по причини за бедействието им“ (Пергелов, 1966, с. 52). Един от показателите за анализ на използването на дълготрайните материални активи е „коэффициент на сменност при отделните видове оборудвания“ (Пергелов, 1966, с. 54). Пергелов е предложил коефициентът на сменност да не се изчислява по установения към момента начин (към момента на написване на книгата „Функции на отчетността в промишлените предприятия“ – 1965 – 1966 г.) като отношение на общия брой на работещите машини през всички смени и най-големия брой машини, работещи през дадена смяна, като „броят на машиночасовете, отработени през първата, втората и евентуално през третата смяна, се раздели на възможния брой машиночасове в една смяна – при условие, че са заети всички работни места“ (Пергелов, 1966, с. 54). Пергелов е видял резерви за подобряване както на екстензивното, така и на интензивното използване на оборудването (Пергелов, 1966, с. 56), като е разгледал и показател, характеризиращ размера на брака в производството (Пергелов, 1966, с. 56-57).

По отношение на материалните ресурси Пергелов (1966, с. 37-38) е посочил, че „конкретна проява на нерационално използване на материалните ценности (като една от формите, в която са възплътени стопанските средства на предприятието) е образуването на запаси от излишни и ненужни материали. Които ангажират необосновано оборотни средства на предприятията, забавят тяхната обръщаемост и намаляват рентабилността“, също „втори съществен показател за недобро използване на стопанските средства са липсите и повредите на материални ценности поради лошо стопанисване, недостатъци в организацията на складовото стопанство, разхищения и кражби от страна на материално отговорните лица и пр. Това налага те да бъдат предмет на най-строгото наблюдение и отразяване“ (Пергелов, 1966, с. 38). „... да се получат съответно систематизирани отчетни данни за използването на различни видове материални ценности, въз основа на които да се прави съответен анализ и да се упражнява контрол. Ето защо органите на отчетността са длъжни да осигурят на ръководствата на предприятията обобщени данни за резултатите от използването на материалите“ (Пергелов, 1966, с. 46).

Относно използването и ефективността от използването на работната сила Пергелов (1966, с. 74) е посочил, че „първата основна задача, която се поставя пред отчетността в областта на труда, е да дава данни за броя на работниците и за състава на персонала в предприятието и отделните негови звена“, както и че „производителността на труда следва да се изчислява средно както за един работник, така и за един работещ. Така ще се разкриват по-пълно съществуващите възможности за подобряване структурата на кадрите“ (Пергелов, 1966, с. 74). По същество тези мисли на Пергелов са предшественик на различните модели за анализ на производителността

на труда – основният модел за анализ на производителността на труда, характеризиращ произведената продукция от един основен работник в промишлените предприятия, и разширеният модел за анализ, характеризиращ произведената продукция, падаща се на едно лице от персонала на предприятието. Относно използването на работното време Пергелов е посочил, че „задачата е да се намаляват загубите на работно време и да се увеличава относителното тегло на времето, което се използва производително“ (Пергелов, 1966, с. 79), като „на тази основа възниква следващата основна задача на отчетността в областта на обществената организация на труда – да дава данни, въз основа на които да се наблюдава и преценява използването на работното време“ (Пергелов, 1966, с. 80) също „върху баланса на работното време оказват влияние редица фактори и др.“ (Пергелов, 1966, с. 80). Пергелов е предложил показатели за анализ на използването на трудовите ресурси – „отношението на фактически заетите работници към списъчния им брой“ и „коефициентите на сменност и използването на работното време“ (Пергелов, 1966, с. 81).

Пергелов е посочил, че „с помощта на работната заплата се следи доколко се спазва една от важните пропорции в развитието на ... икономиката – съотношението между нарастването на производителността на труда и средната работна заплата“ (Пергелов, 1966, с. 94). „Изобщо средната работна заплата е важна икономическа категория ... (което – доб. Р.И.) налага да се следят (анализират – бел. Р.И.) отблизо нейният размер, състав и динамика. ... Тя (отчетността – доб. Р.И.) трябва да дава данни, от които да се вижда какъв е размерът на фактическата работна заплата, получавана от производствените работници, какъв е нейният състав, какво е съотношението на заплатите на работниците и служителите от различните категории и професии, какво е относителното тегло на тарифната заплата на производствените работници в общата сума на начислената им работна заплата и пр.“ (Пергелов, 1966, с. 94).

По въпроса за анализа на себестойността на продукцията

Пергелов е подчертал, че в България се изчислява съкратена себестойност, в която се включват основните производствени разходи, като „основен източник на информация за анализиране на себестойността са данните, отразени в сметка 611 Разходи за основна дейност и в аналитичните сметки, водени към нея“ (Пергелов, 1998, с. 173-174). Той е допълнил, че върху „себестойността на продукцията влияят реално не само основните производствени разходи, но и другите разходи, правени в предприятието, които нямат такъв характер. Те са главно разходите за организацията и управлението на предприятието и разходите по продажбите“ (Пергелов, 1998, с. 174). По

наше мнение тук става дума за пълната себестойност на продукцията. От гледна точка на формирането на финансовия резултат от продажба на продукцията Пергелов е посочил, че „когато се прави анализ на себестойността от гледище на влиянието ѝ върху печалбата (печалбата от продажба на продукцията – доб. Р.И.) следва да се вземат под внимание и тези разходи“ (Пергелов, 1998, с. 174). Видно е, че Пергелов е дефинирал себестойността и пълната себестойност на продукцията като самостоятелни обекти на анализа, като е обосновал пълната себестойност като пряк фактор, влияещ върху динамиката на печалбата от продажба на продукцията. По този начин Пергелов е разкрил обективно съществуващите диалектически връзки между резултативните и факторни показатели.

По въпроса за анализа на печалбата на предприятието

Пергелов е посочил основните задачи на анализа на печалбата: „1. Да се установи дали реализираната печалба съответства на предвижданията за нея; 2. Ако има отклонения, да се определи на какво се дължат и кои фактори са оказали влияние върху нея (върху отклоненията между постигнатата и предвидената печалба – доб. Р.И.); 3. Въз основа на резултатите от анализа да се посочат мерките, които следва да се вземат от ръководството на предприятието, за да се подобри работата в тази област.“ (Пергелов, 1998, с. 171).

Относно информационното осигуряване на анализа на печалбата Пергелов е посочил, че създадената счетоводна информация по сметка „Печалби и загуби за текущата година“, счетоводния баланс и отчета за приходите и разходите „улеснява анализа, защото позволява да се направят веднага необходимите съпоставки и да се определи ситуацията, в която се намира предприятието“ (Пергелов, 1998, с. 171). Според Пергелов „по-съществено е да се открият причините, които са довели до съответния резултат“ (Пергелов, 1998, с. 171-172), като е систематизирал факторите, които са оказали непосредствено влияние върху величината на печалбата от продажба на продукцията.

По въпроса за анализа на счетоводния баланс на предприятието

По отношение на анализа на баланса Пергелов е насочил своето внимание към въпросите, касаещи капиталовата структура, анализа на краткотрайните активи и на тяхната обръщаемост, анализа на вземанията и задълженията във връзка с ликвидността на предприятието, рентабилността и др.

Въпросът за капиталовата структура Пергелов свързва със съотношението между собствения и привлечения капитал – „отговорът на този въпрос зависи от това в какво съотношение се намират разходите по привличане-

то на капитала и доходът, който се получава от неговото използване. Ако доходът е по-нисък от разходите, изразени в лихви, комисиони и други такси, предприятието няма интерес да увеличава относителното му тегло, защото той (привлеченият капитал – доб. Р.И.) „изяжда“ дохода, създаден от собствения капитал и намалява рентабилността на предприятието. Обратно, ако полученият доход е по-висок, предприятието е заинтересовано да увеличава процентното отношение на привлечения капитал, защото той му осигурява допълнителен доход“ (Пергелов, 1998, с. 160). Пергелов е стигнал до извода, че „процентното участие на привлечения капитал не бива да преминава определена максимална граница. ... Практиката показва, че тя е около 75-90%. ... предприятията не следва ... да стигнат до прекалено високо участие на привлечения капитал. Главното съображение за това е, че съществува реална опасност в този случай предприятието да загуби своята икономическа самостоятелност. ... Особено опасно е, когато привлеченият капитал е във валута“ (Пергелов, 1998, с. 160). В този случай „е голяма вероятността предприятието да понесе сериозни загуби от повишаване на курса на чуждестранната валута“ (Пергелов, 2003, с. 95). Предприятието трябва да „притежава достатъчен собствен капитал и той да се намира в определено, обективно обусловено съотношение към привлечения капитал, т.е. то да бъде финансово независимо и стабилно. Това състояние се измерва чрез специален показател, наречен коефициент на финансова независимост (или коефициент на финансова автономност – доб. Р.И.)“ (Пергелов, 1998, с. 162). „Върху капиталовата структура на предприятието оказва съществено влияние и един друг много важен факт. Той се изразява в задължителното спазване на изискването: сборът от сумите на собствения капитал и на дългосрочно привлечените средства (т.е. постоянният капитал на предприятието – доб. Р.И.) да бъде по-голям от сумата на дълготрайните активи (Пергелов, 1998, с. 160). Ако е нарушено това изискване, то в „предприятието дълготрайни активи са финансирани с чужди средства, привлечени за кратко време“ (Пергелов, 1998, с. 160-161), следователно „спазването на това изискване е важен обект на финансовия анализ и по-конкретно на анализа на баланса“ (Пергелов, 1998, с. 161). Пергелов е стигнал до извода, че „за да функционира успешно предприятието и да бъде висока неговата финансова независимост и стабилност, трябва да се оптимизира съотношението: собствен – привлечен капитал“ (Пергелов, 2003, с. 94). Пергелов е обвързал това съотношение с „имуществения състав на активите от гледище на тяхната обръщаемост и ликвидност“ (Пергелов, 2003, с. 94), както и че „главното изискване е то (съотношението между собствения и привлечения капитал – доб. Р.И.) да се определя на базата на ликвидността и ефективността, която се получава от една или друга структура на капитала“ (Пергелов, 2003, с. 96).

Пергелов е разгледал въпроса за анализа на размера, състава, структурата и динамиката на краткотрайните активи на предприятието в пряка връзка с един от най-важните въпроси в условията на пазарно стопанство, а именно този за обръщаемостта на краткотрайните активи. „Обръщаемостта на средствата е основен обект на наблюдение, изучаване и регулиране от страна на финансовите мениджъри на предприятието“ (Пергелов, 2003, с. 179). „Процесът **пари – стока – пари**’ лежи в основата на дейността на всяко предприятие. Интересите на предприятието ... изискват този процес да се извършва за колкото е възможно по-кратко време. За предприятието ползата от това е, че то осъществява дейността си с по-малко средства, не изпитва финансово затруднение и реализира допълнителен доход“ (Пергелов, 1998, с. 177). Важността на тези икономически явления превръща обръщаемостта на средствата във важен обект на финансовия анализ“ (Пергелов, 1998, с. 177). Пергелов (1998, с. 180) е обвързал ефекта от ускоряването, респ. забавянето на обръщаемостта на краткотрайните активи с финансовата независимост и стабилност, както и с рентабилността на предприятието. Пергелов е стигнал до заключението „ето защо резултатите от анализа на обръщаемостта на средствата (особено когато са отрицателни) следва да бъдат повод и основание за вземане на сериозни мерки за подобряване на работата в тази област“ (Пергелов, 1998, с. 180).

По отношение на ликвидността на предприятието Пергелов (1998, с. 165) е посочил, че „в масата на краткотрайните активи и пасиви заслужават специално внимание вземанията и задълженията на предприятието, като парично-стойностен израз на допълнително привлечени чужди средства и временно отклонени собствени средства ... (което – доб. Р.И.) превръща тези сметни отношения в самостоятелен предмет на финансовия анализ“, а „предприятието е заинтересовано левовите му задължения да превишават левовите му вземания“ (Пергелов, 1998, с. 166). Пергелов е посочил редица важни условия, които предприятията следва да спазват при използването на тези парично-сметни отношения, характеризирани чрез вземанията и задълженията на предприятието, както и че в практиката възникват затруднения при перманентното наблюдаване на сроковете на погасяване на краткосрочните задължения и на сроковете за получаване на краткосрочните вземания на предприятието. Това обстоятелство е породило необходимостта при анализа на вземанията и задълженията да се изчисляват и използват средните срокове на вземанията и задълженията на предприятието. По този начин се елиминират промените във вземанията и задълженията по време на анализирания период, които имат случаен характер.

Пергелов е поставил и въпросите за платежоспособността и ликвидността на предприятието и методиките за техния анализ, като е доказал тяхната

актуалност. Относно същността на платежоспособността Пергелов е посочил, че предприятието трябва „да бъде в състояние да извършва по време своите плащания на разумна цена, без да поема излишни рискове и да се лишава от доходоносни активи“ (Пергелов, 1998, с. 168), както и че за да е платежоспособно едно предприятие трябва „да бъде ликвидно, да разполага с достатъчно количество ликвидни активи ..., които могат в кратко време да се обърнат в пари и да се използват за посрещане на предстоящи плащания“ (Пергелов, 1998, с. 168).

Пергелов (1998, с. 175) е посочил, че „печалбата не винаги е верен измерител на ефективността на предприятията“, както и че „за степента, в която се оползотворява капиталът, не може да се съди по абсолютната сума на печалбата“ (Пергелов, 2003, с. 182). Той е отбелязал, че „ефективността се измерва чрез използването на показател, при определянето на който под една или друга форма участват и ресурсите, които са били ангажирани за нейното получаване (за получаването на печалбата – бел. Р.И.). Такъв показател е рентабилността“ (Пергелов, 1998, с. 175). „Желателно е при изчисляване на рентабилността да се използват повече бази. Това е така, защото показателите, получени при различните бази, насочват вниманието на стопанския субект към влиянието на различни фактори“ (Пергелов, 1998, с. 176).

Заклучение

В заключение можем да обобщим, че Коста Пергелов е стигнал до важни изводи в областта на теорията и практиката на анализа на стопанската дейност. В по-ранните години от своето научно творчество той е работил върху въпросите за анализа на осигуреността, използването и ефективността от използването на производствените ресурси, себестойността на продукцията, печалбата от продажба на продукцията и др. През 90-те години на XX век Пергелов е разгледал различни въпроси и е предложил редица решения на проблеми, свързани с анализа на баланса на предприятието. Той е стигнал до важни изводи за капиталовата и финансовата структура на предприятието, за неговата финансова стабилност, за обръщаемостта на оборотните средства, за ликвидността и платежоспособността на предприятието, за рентабилността, изчислена на различни бази.

С основание можем да посочим, че научното творчество на Коста Пергелов е съкровищница в българската научна икономическа мисъл.

Използвана литература

- Пергелов, К. (1966). Функции на отчетността в промишлените предприятия, ДИ Наука и изкуство, София. (Pergelov, K., 1966, Funktsii na otchetnostta v promishlenite predpriyatia, DI Nauka i izkustvo, Sofia).
- Пергелов, К. (1972). Счетоводната отчетност – обективно необходим компонент на икономическата информационна система, научен доклад, Свищов. (Pergelov, K., 1972, Schetovodnata otchetnost – obektivno neobhodim komponent na ikonomicheskata informatsionna sistema, nauchen doklad, Svishtov).
- Пергелов, К. (1983). Съобразяването на счетоводната отчетност с постиженията на науката и техническия прогрес – обективно обусловен и исторически детерминиран процес, доклад, Свищов. (Pergelov, K., 1983, Saobrazyavaneto na schetovodnata otchetnost s postizheniyata na naukata i tehnicheskia progres – obektivno obusloven i istoricheski determiniran protses, doklad, Svishtov).
- Пергелов, К. (1984). Интензификацията на народното стопанство и усъвършенствуване функциите на счетоводната отчетност, доклад, Бургас. (Pergelov, K., 1984, Intenzifikatsiyata na narodното stopanstvo i usavarshenstvuvane funktsiite na schetovodnata otchetnost, doklad, Burgas).
- Пергелов, К. (1998). Счетоводство и анализ на баланса, ИК Цанко Церковски, София. (Pergelov, K., 1998, Schetovodstvo i analiz na balansa, IK Tsanko Tserkovski, Sofia).
- Пергелов, К. (2001). Счетоводната теория в по-пълно съответствие с развитието на съвременната наука, доклад, Свищов. (Pergelov, K., 2001, Schetovodnata teoria v po-palno saotvetstvie s razvitiето na savremennata nauka, doklad, Svishtov).
- Пергелов, К. (2002). Счетоводната теория и методология в прехода ни към пазарна икономика, доклад, София. (Pergelov, K., 2002, Schetovodnata teoria i metodologia v prehoda ni kam pazarna ikonomika, doklad, Sofia).
- Пергелов, К. (2003). Финанси на предприятието, ЕТ Максла, София. (Pergelov, K., 2003, Finansi na predpriyatieto, ET Maksla, Sofia).

QUESTIONS OF THE ECONOMIC ACTIVITY ANALYSIS IN THE SCIENTIFIC WORK OF PROFESSOR KOSTA PERGELOV

Assoc. prof. Rositsa Ivanova, PhD
Department of Accounting and Analysis
University of National and World Economy
email: RIvanova@unwe.bg

Abstract

Prof. Kosta Pergelov is a distinguished Bulgarian scientist in the field of accounting science, the theory and practice of accounting. In his researches, Prof. Pergelov focuses on the theory of accounting as a higher form of specific knowledge, which is subject to the public development laws. In the light of this position, he underlines that one cannot go deeper to the heart of the processes and phenomena that are subject to research, if they do not know the general laws for development of nature and society. This makes Prof. Pergelov to involve in his researches those formulations of the general theory of knowledge that find their application in the accounting theory and increase its value and usefulness for the management of enterprises and economy of the country.

In his scientific works and researches, Prof. Pergelov tackles a number of questions of the theory and practice of the economic activity analysis. The objective of this publication is to present the reasoning and views of Prof. Pergelov in this field of scientific knowledge – the economic activity analysis. Furthermore, they can be defined as fundamental and totally applicable in the existing conditions of the market economy.

This publication systemizes some scientific formulations in the works of Prof. Pergelov on the questions of enterprises' economic activity analysis. It summarizes a number of his thoughts and arguments that are crucial for the development of the theory and practice of the economic activity analysis, such as: the nature of economic activity analysis and its information provision; the use and efficiency of use of enterprise's manufacturing resources; cost of industrial products and its components; profit; rate of return; financial position of enterprises, etc.

Keywords: Pergelov, scientific work, analysis, theory, practice

JEL: M49